

Spicuri Economice

Adaus lunar la „Libertatea“.

Broșura 8.

Bățul pribegiei...

Din părțile Aradului să vestește foilor din Pesta, că în acel comitat emigrarea (părăsirea țării, plecarea locuitorilor spre alte țări) face pustiiri îngrozitoare. Cu toate opreliștele date de guvern, că cei îndatorați față cu miliția, să nu fie lăsați să plece din țară, — totuși sute și sute să scurg cete-cele oamenii sătui de viața de aici și doritori de o viață mai la larg și mai cu câștig. În luna Iulie 130 de economi de cei peste 40 ani și-au scos numai în comitatul Aradului și numai pentru America, pasapoarte. Iar alt rînd își scot pașapoarte pentru Germania, România, etc. Iar în luna August, în o singură săptămînă și-au cerut numai în cercul pretorial al Boroșineului, 110 inși pașapoarte! Deși în acest cerc nu au suferit oamenii de potop. Vicișpanul comitatului a dat de știre că — nu mai dă pașapoarte, pînă ce nu va primi raport dela solgăbiraele sale, că de ce pleacă lumea așa din varmeghia lui?

De ce? Iaca întrebarea pe care de mult ar fi fost datoare stăpînirile acestei țări să și-o pună și atunci ar fi aflat negreșit, că pricinile sunt multe și de multe feluri: În întîia linie nemulțumire mare apasă pe locuitorii țării, pentru-că lor numai li-se tot cere de stat, dar de dat, ori nu li-să dă nimic, ori puțin de tot! La noi statul știe numai să încarce pe umerii cetățenilor, fără a-i întreba de mai pot ori nu, — iar de aceea ca ei să ajungă ori să învețe a ajunge la stări mai mulțumitoare pentru ei, — de asta o, ce puțin îl doare capul pe cutare ministru.

Și apoi nici nu sunt numai năcăzurile materiale cari coc în oameni dorul de a pleca spre plaiuri mai bune, ci lingă acelea se mai adaug și marile nemulțumiri sufletești, mai ales ale popoarelor nemaghiare, cari sunt într'una șicanate, strîmtorate, bătute, de politica celor dela putere.

De o *cruțare* în această țară, cine vrea să audă? Și cînd s'ar părea că face statul un bine cutărei bresle de cetățeni, de pildă ridicînd plățile deregătorilor sei, a învățătorilor și a preoților, — el o face totdeauna condus de cele mai blăstămate gînduri: să și-i robească sieși, să le sugrume ori ce libertate a gîndirii și a simțirii și a vorbirii... Așa că și cel ajutorat, e nemulțumit, că nu i-s'a făcut binele din inimă curată, ci cu gînd a fi mai curînd c ătușă pentru el!

Iar poporul vede că guvernul are milioane (și cînd nu le are, le ia împrumut cu vagonul!) pentru a da la trupe teatrale maghiare, are pentru a vărsa cu lopata ajutoare foilor maghiare care să-l laude, are pentru a-și înfunda fondurile secrete din cari să cumpere suflete la alegeri, are pentru tot felul de răutăți, — dar pentru el, pentru popor, n'are să facă de pildă în tot cercul judecătoresc o școală economică, bine înțeles cu limba poporului din acel ținut, — în care să învețe pe oameni cele mai noue taine și descoperiri ale științei economice, pe care întrebuiîndu-o și poporul acestei țări, să aibă mai mult folos după pămîntul seu, încît să nu șă simtă că îi cresc datele, căci i-ar crește prin aceea și venitele.

Dar așa — venitul e tot cel vechiu, căci știința economică nu sporește, iar datele să cer tot mai mari, oamenii trăesc tot mai greu: iaca pricina tristei părăsiri a țării!

Bine ar fi de-ar fi așa!

Scriitorii compatrioților nostri maghiari își spărie mereu lumea cu aceea, că Românii nostri prea dau înainte cumpărînd moșiile dela ungurii scăpați (prin nevrednicia și prin trîntoria lor). Așa mai nou (în luna asta August), contele Bethlen Gábor în o vorbire ținută la adunarea unei mari însoțiri economice maghiare, spunea plin de desnădejde, că Românii din Ardeal în scurta vreme, doar în doi-trei ani, au pus mîna pe moșii ungurești în preț de *200 milioane coroane*. Numai în Ardeal! Afară de ce vor fi cuprins încolo prin Bănat și Ungaria!

Apoi bine ar fi să fie așa! Dar vădit lucru, ca nobilul conte maghiar, zugrăvete așa neagră primejdia valahă, pentru a speria pe Ungurii sei și a-i ațîța să nu mai vînză pămînt Românilor! Și mai ales pentru a îndemna Statul, să verse sume nouă pentru cumpărarea cu prețuri nebune a moșiilor scăpătăților de printre noi.

Încolo adevărul e, că da, *Românii dau nainte*, că s muncitori și cruțători, și Dzeu să le ajute să dea tot mai tare nainte!

Dacă însă contele Bethlen va arăta și aceea, cît pămînt românesc a trecut — prin vînzare — în mîni ungurești, apoi va reeși adevărul, că nici pe jumătate nu e dreaptă cifra spusă de domnul conte, ci mai mică.

Bine-ar fi să fie cum el ne laudă. Dar, durere, nu-i chiar așa!

O O O

Dezvoltarea agriculturii în Balcani.

E bine să cunoaștem starea economică a țărilor din Balcani, după-ce știm că fiecare războiu pregătește timpuri nouă pentru negoțul industria și agricultura (plugăria) țărilor purtătoare de războiu.

De prisos să spunem că deprinderea de frunte a țărilor balcanice este agricultura, adecă lucrarea pămîntului (plugăria), iar cel mai însemnat izvor de venit este ne-

gotul cu produse agricole (roadele economiei plugărești). Să luăm pe rînd țările din balcani:

Bulgaria.

Cea mai mare parte a populației în Bulgaria este formată din agricultori. Din 4,400.000 locuitori, ciți erau înainte de războiu, vr'o 4,300.000 lucrează pămîntul. Predomnește mica proprietate (gazdele mărunte) cu avere dela 2—4 hectare, (1 hectar are 10.000 metri pătrați, fiind deci mult mai mare decît 1 jugăr care are numai vr'o 6000 metri pătrați). În privința aceasta Bulgarii au fost foarte cumiți, că au dat pămînt sătenilor. Toate moșiile întinse, s'au parcelat între țărani. Este o lege, prin care Statul e îndreptățit să exproprieze (să cumpere cu sila) astfel de moșii și să le vîndă în loturi (parce'e) mici la săteni. Mica proprietate se ajută apoi prin bănci anume pentru țărani și cu alte așezăminte potrivite. Nu ni mai atît. S-a ținut și să ține samă ca proprietatea mică să nu cadă în mîna unor persoane mai bogate dela orașe, să nu se strîngă la un loc întemeindu-se latifundiile, adecă moșiile întinse ca în România și Ungaria. Țăranul bulgar avu tot dreptul să fie mulțămît în țara lui și să sară cu toată însuflețirea în războiul cu Turcii pentru a o mări și înflori.

Intinderea Bulgariei, nainte de războiu, făcea 96 345 kilometri pătrați adecă 9,634.500 hectare. Din aceste, sunt cultivate 4 milioane hectare, adecă aproape jumătate, iar 3 milioane hectare sunt împădurite. Celelalte 2,634.500 hectare sunt locuri sterpe, munți sîncoși, riuri, etc.

Roda bucatelor este însemnată, cuprinzînd ea o suprafață de 2½ milioane hectare. Urmează viile, cuprinzînd 80.000 hectare și tutunul sau tăbacul 8.000 hectare. Exportul, adecă vînzarea în țări străine a bucatelor se face pe scară întinsă, formînd cel mai însemnat izvor de venit al Bulgarilor. Iată cam ce cîtățimi trimite ea înafară :

Grîu vr'o 20.000 vagoane, socotit tot vagonul cu 100 măji metrice.

Săcară	6000	vagoane.
Ovăs	300	”
Orz	6000	”
Cucuruz	12.000	”
Meiu	300	”
Fărină	5000	”

Mai exportează (trimite în afară din țară) un articol însemnat, pe care nu-l exportează nici o altă țară, anume esența de trandafir, suc stors din trandafiri, ca 5000 kgr. pe an. În sfârșit vin, mătasă, tutun, orez și bumbac.

Creșterea vitelor a înaintat simțitor. Are peste 8 milioane de oi, 4,167.000 capete de vită mare, 463.000 porci, 537.000 cai, 124.000 măgari, 11.800 cățiri. Negocul produselor agricole dă 155 milioane lei la export. În schimb importează (cumpără din țări streine și aduce în țară) de 175 milioane lei, îndeosebi mașini, petrol și stofe țesute. Cu alte cuvinte ea vinde în afară din țară (mărfurile exportate, trimise în afară) de 155 milioane, dar cumpără și aduce din afară în lăuntru (importul) de 175 milioane. Ceea ce însemnă că, ne-avînd ea fabrici de mașini, de postavuri, petrolu, etc., i-se duc din țară afară cu 25 milioane pe an mai mult decît îi vine pe ce poate ea vinde. Bulgaria caută să restrîngă importul și să încurajeze exportul.

Sîrbia

era nainte de războiu, și mai e în parte și azi, o țară mai puțin ocrotită de soarte decît Bulgaria Strîmtoară de vecinătatea și cuceririle Austriei în Balcani, în ce privește căile de cărașire cu lumea mare, n'a putut da agriculturii toată dezvoltarea dorită.

Înainte de începerea războiului, Sîrbia număra aproape 3 milioane locuitori, va să zică nu tocmai cît Românii din Transilvania și Ungaria. Din suprafața întregă a țării din cei 48 300 km. pătrați, adică 4.830 000 hectare, sunt date agriculturii (plugăriei), aproape 2 milioane hectare. Tot cuprinsul este împărțit țăranilor, în loturi (parcele) mijlocii de 4—12 hectare. Proprietate mare nu este, încît țăranii

pot fi pe deplin mulțămiți, precum și sunt, căci de aceea o mână de oameni putură face minuni, cum i-am văzut în războiul balcanic și în apărarea drepturilor lor față de împărăția Austroungară.

Pădurile se socotesc la 1.500.000 hectare.

Ea are rod pe an :

Grâu	386.000 hectare	4,200.000	măji	metrice
Orz	107.000	„	1,480.000	„ „
Ovăș	108.000	„	780.000	„ „
Cucuruz	585.000	„	8,435.000	„ „
Tutun	2.150	„	19.500	„ „
Vie	35.000	„	155.000	hectolitri

Se cultivă mult inul și cînepa.

Pomicultura (cultivarea poamelor) este mult îngrijită, mai ales prunul. Prunele uscate, marmeladele și țuica de Sliboviță, sunt mult renumite.

Scoalele de agricultură și de viticultură (cultura viței de viie), în deosebi cele dela Kraljevo și Negotin au ajutat în chip simțitor la dezvoltarea pomiculturii. „Sericicultura“, adică creșterea vermililor de mătăsă, se bucură de oarecare însămnătate. Serbia trimite în afară gogoși pentru aproape 1 milion de franci, după cum este anul de priincios. Creșterii vitelor i-se dă o îngrijire deosebită. Sunt 3,808.000 oi, 152.000 cai, 957.000 capete de vită cornută 864.000 porci, 627.000 măgari și cătîri.

Importul total al Sîrbiei (aducerea de mărfuri din afară în lăuntru) face vr'o 80 milioane franci, iar exportul (trimiterea în afară) între 70—95 milioane. În privința exportului cu toată lipsa de drumuri spre mare, Sîrbia se află într'o stare mai bună decît Bulgaria. Chiar în foaia aceasta am arătat, cum știe trage tot folosul din contractul de vamă cu Austro-Ungaria în privința exportului de vite tăiate.

Negoțul Sîrbiei cu prune, atinge 10 milioane franci la an, cucuruzul 12 milioane, grful iarăși 12 milioane, orzul 3½ milioane, carnea 2½ milioane, vitele 10 milioane și poamele 2½ milioane.

In schimb, Sîrbia importează:

Din Austro-Ungaria pentru . . .	16,000.000	franci
„ Germania „ . . .	35,000.000	„
„ Franca „ . . .	3,500.000	„
„ Anglia „ . . .	11,500.000	„

In acelaş timp exportează:

In Turcia pentru . . .	24,000.000	„
„ Germania „ . . .	32,000.000	„
„ Austroungaria „ . . .	18,000.000	„
„ Belgia „ . . .	16,000.000	„

Muntenegro

este o ţărişoară numai odată şi jumătate aşa de mare cît comitatul Hunedoarei, ori să zicem cît comitatul Hunedoarei şi al Albei inferioare. Peste tot are o suprafaţă de 9080 km. pătraţi, în mare parte munţi şi stînci. Numărul locuitorilor abia face 250.000. Nu-i mirare că nu pot face mare ispravă în negoţ şi industrie. Mai de mirare e, că se ţin ţapăn şi virtos în războaie, încît ai crede că nu ştiu ce popor număros din ţara mare sare în faţa duşmanului.

Turcia europeană

Înainte de războiu cuprindea 170.053 km. pătraţi, cu 6,166.000 locuitori. Prin cultivarea pămîntului ea avea roada de bucate leguminoase, covoare, pielărie, compoturi şi dulceţuri, miere, ceară, vin, tutun, oleiu de trandafiri. Cu toată rodnicia pămîntului este mai mult o ţară importătoare (care mai mult cumpără ea din afară decît vinde). In 1910 importul ei a atins cifra de 825 milioane franci, iar exportul în acelaş an numai 455 milioane. Exportul să formează din

Gogoşi de mătăsă	26,000.000	franci.
Opiu	20 000.000	„
Orz	18,000.000	„
Cafea	23,000.000	„
Unt de lemn	10,000 000	„
Smochine	23,000.000	„
Bumbac	13,000 000	„
Ouă	12,500.000	„

Turcia exportează în Anglia, Franca, Egipt.

Importează din Rusia, Italia, Bulgaria, România și Germania.

Orez pentru	25,000.000	franci
Zahăr „	63,000.000	„
Fărină „	27,000.000	„
Cafea „	24,000.000	„
Lemne „	10,000.000	„

și alte articole.

Grecia

deși muntoasă, este mai mult o țară agricolă (plugărească). Din suprafața totală de 64.657 km. pătrați să cultivă 22.000, adică 2,200.000 hectare, dintre cari 400.000 cu cereale. Pădurile ocupă 800.000 hectare pășunile 1 milion, pământul nelucrat cam 425.000 hectare. Intinderea cealaltă o formează mările. Mica proprietate precumpănește. Tesalia singură produce 850.000 hectolitri de grâu. Tutunul dă o roadă de 55.000 măști metrice și în Mesena sericicultura (cultivarea vermicilor de mătăsă) a luat mare avânt. Producțiunea fructelor, în deosebi a lămâilor și portocalelor, apoi a maslineilor și strugurilor, e foarte însemnată.

Creșterea vitelor să arată astfel: vr'o 3,000.000 oi, 360.000 capete de vite cornute și 100.000 cai.

Vedem, că în țările balcanice creșterea oilor a făcut și face înaintări neîncetate, formind rubrica cea mai în-sămnată în negoțul cu vite.

Negoțul Greciei să urcă la 280 milioane franci, din cari vr'o 130 milioane la export și 150 milioane import. Expor-tează mai cu seamă produse agricole: vin de 18 milioane; unt de lemn 19 milioane; vite 5 milioane; lemne 2 milioane.

Vorbind de țările balcanice, să nu iutăm nici

ROMÂNIA

care are cele mai mari interese (trebuințe și foloase) în Balcani, ba prin Dobrogea să întinde și ea în această pre-vestită și mult turburată parte din josul Dunării.

Suprafața Româniși, înainte de luarea cadrilaterului, făcea 131.353 km. pătrați, cu ceva peste 7 milioane locuitori. Din cele 13,135.300 hectare suprafață să cultivă 5,100000; 1,400.000 sunt livezi și imașuri; 180.000 vii; 2,100.000 păduri și vr'o 500.000 pământuri deocamdată nelucrate, dar potrivite pentru muncă agricolă.

Pământ este dela Dzeu; doar că jumătate din acest pământ să află în mâni boerești, nu e încă împărțit țărănilor lucrători, în loturi mici, cum e împărțit în Sirbia și Bulgaria. Tocmai de aceea, țăranul din România nu a fost prea mulțămît cu soarta lui, cum era mulțumit plugarul din Sirbia și Bulgaria. Dar în timpul din urmă s'au pornit lucrurile spre bine și în Țară. Boerii adevărați și cu trageri de inimă spre popor nu ar fi răi pentru binele și înaintarea țării. Din aceștia s'a ivit un Kogălniceanu, un Brătianu, un Hașdeu și alți patrioți și învățați. Dar sunt pacoste pentru țară și popor, boerii cei înstrăinați, boerii trîntori, iubitori de petreceri, de traiu fără trudă, boerii căroră din pricina aceasta nu le place să stea în țară, ci să retrag mai ales în țara franțuzească, unde află mai multe petreceri. Aceștia ca să nu aibă multă bătaie de cap, își dau moșiile în arîndă la ori-cine. Până bine de curînd le capătau mai ales jidovi, cari n'aibi furcă, le știau ei lucra pe seama lor! Vai de bietul popor, aflător în cuprinsul astorfel de moșii. Erau oamenii robiți de-abinele de arîndașii fără milă. Nemulțumirea și împilarea au izbucnit cîteodată chiar în răscoală, cum a fost și în primăvara de tristă amintire 1907, cînd numai cu puterea armată s'a putut face liniște!

De atunci să mai îndreptează lucrurile și vom arăta de altădată prin ce mijloace. Acum mai pomenim numai, că după mobilizarea aceasta, în care poporul român să arătă iarăși la înălțimea vredniciei și a jertfirei de sine pentru țară, — fruntașii Țării vorbesc tot mai hotărît, că cel mai apropiat lucru mare ce are să-l facă Țara, e: a îngriji de grosul poporului țăran, făcîndu-l să ajungă

la cît mai mult pămînt și la deplină bznăstare, căci vrednic este de ea!

România e una din țerile cele mai roditoare de bucate. In mijlociu ea dă pe an:

Grîu	33,000.000	hectolitri
Orz	1,300.000	"
Săcară	5,600.000	"
Ovăs	5,650.000	"
Cucuruz	18,000.000	"

In 1911 România a exportat 185.000 vagoane de grîu; 38.000 vagoane de săcară; 16.800 vagoane de ovăs; 5000 vagoane lemne de stejar, fag, pin, nuc, etc.

Creșterea vitelor s'a făcut și să face pe o scară întinsă: 5,655.000 oi; 2,600.000 vite cornute; 865.000 cai; 1,700.000 porci și 232.000 capre. Negoțul întreg a României care era de 550 milioane lei în 1904, s'a ridicat la 825 milioane în 1909. A crescut importul dela 250 la 355 milioane, iar exportul dela 250 la 500 milioane lei. La import rubrica cea mai mare o formează țesăturile, în preț de vr'o 65 milioane; apoi mătăsuri de 12 milioane. Urmează mașini, fructe, etc.

Exportul să face în mare parte cu cereale și petrolu: Anume:

Cereale și fărină	358,000.000	lei
Lemne	30,000.000	"
Produse minerale	6,000.000	"
" vegetale	20,000 000	"
" animale vii	2,500 000	"
Lină	2,100.000	"
Fructe	1,250.000	"

In 1912 cătățimile de bucate exportate prin portul Galați, au fost următoarele:

Grîu	5.838	vagoane
Cucuruz	13.980	"
Săcară	3.333	"
Orz	4.070	"
Ovăs	447	"
Meiu	21	"
Rapiță	42	"

Nu e fără interes a se ști că și în luna Iunie a. crt. s-au exportat din România pe la vama Cineni (spre Sibiu) 1339 vagoane de cucuruz. Acestea toate au venit în Transilvania.

Datele acestea nu le scutur din mîneacă, nici nu le iau din vînt, ci sunt socotite după cea mai bună rînduială în „Foaia de informațiuni comerciale“ a ministeriului de negoț și industrie al României. De aici le însemnez și eu (—)

000

Florile și întrebuințarea lor în leacuri.

Drul François Helme, a tipărit în marele ziar francez »Le Temps« din Paris, următoarele despre întrebuințarea florilor spre a tămădui sau ușura boalele:

Femeile, încă din cele mai vechi timpuri ale omenirii, au aflat, că unele rădăcini sunt nevătămătoare și se pot întrebuința la hrană, fie crude, fie coapte sau fierte. Același lucru l-au descoperit în privința frunzelor și florilor. Nu era lucru greu, căci știm că și vitele deosebesc buruienile otrăvitoare de celelalte. Așa, toamna cine a văzut vite pascănd ceapa cioarei, care smîlțează așa de frumos otăvile umede? Simt că 'n floarea aceasta se cuprinde otravă puternică și să feresc de ea.

Destul că obiceiul de a fierbe foi sau flori și a bea zama, e străvechiu. Unele foi sau flori fierte le punem pe jocurile dureroase sau pe răni; din alte foi facem un fel de ceaiu, fără a le fierbe, ci numai opărindu-le. Ceaiurile astea potolesc unele tusa, altele regulează stomachul și matetele, altele fac rinichii să lucreze mai bine, și așa mai încolo.

Dela o vreme au început a nu mai întrebuința florile, ci numai leacuri puternice scoase din ele. Apoi învățații au fabricat ei tot fel de leacuri, fără a le scoate neapărat din foi, frunze și rădăcini. Au și început a-și bate joc de buruene, numindu-le »leacuri băbești«, ca și

cum babele n'ar fi fost cei dintii doftori ai oamenilor, ca și cum multe din leacurile cu nume latinești sau grecești, întrebuințate în zilele noastre, n'ar fi scoase tot din buruenile și florile descoperite de babe!

E foarte adevărat, de altfel, că 'n unele flori sau frunze și așa mai încolo, se cuprind lucruri așa de tari, încît pot omori! De pildă sunt căciulile de mac pe cari femeile le fierb de fac pentru prunci ceișor liniștitor. Acest »ceișor« a trimis pe lumea ceealaltă mulți copilași și pe alții i-a timpit rău! Tot astfel mătrăguna, măsălarul și ciuamafaea, ceapa cioarei și altele, date ca să se... deștepte »dragostea«, au nebunit atîtea fete și flăcăi, ba chiar și oameni în vîrstă!

De-aceea astăzi sunt buruene, pe cari le pot întrebuința drămăluindu-le cu cea mai mare cumpătate, n u m a i o a m e n i i b i n e p r e g ă t i ț i l ! În mînile acestora și cele mai rele otrăvuri, date cu înțelepciune, în cătățime mică și cu pază, pot face minuni.

Astfel, din mărgăritărele sau lăcrămioare, să scoate un leac foarte bun împotriva unor boli de inimă. Din digitală (Degetarul Maicei Domnului), de-asemena; tot așa din floarea unor plante din cari se fac și mături, s'a scos »spartenia«, leacul cel mai de seamă în boalele de inimă.

Se știe, de-asemena, ce bine face untdelemnul în cari ai pus să stea flori de pojarniță sunătoare.

Dar iată flori sfioase și totuși de folos: Florile de teiu făcute ceaiu, liniștesc, moae. Să pun cu folos în baia (scalda) pruncilor: Ceaiul băut regulează mistuirea. Iai o mână de flori, alese să nu fie cu frunzișoare, le fierbi bine în jumătate de litru de apă, vreme de jumătate de ceas. Torni această fiertură peste altă mână de flori într'un ceainic. Ca să aibă gust mai bun și să liniștească mai bine, pui în ceaiu o linguriță sau două de apă de flori de portocale și o felioară de lămte. — Dacă bolnavului îi este oprită întrebuințarea zahărului, îndulcești cu cîteva bucățele de lemn de reglisă.

Romănița sau mușețelul, să întrebuițează tot așa. Fierbi două trei flori (e vorbă de mușețelul cu flori mari) și torni zeama peste 5 grame de flori, întrebuițezi un litru de apă, și ai cinci cește (păhare sau ulcele de beut) bune.

Și ceaiul de mușețel e bun pentru regularea stomahurilor prea încărcate. Are în el și nițică stricină, adică turta lupului, otravă foarte rea, dar nu cînd e în cătimi așa de neînsemnate.

Și ceaiul de »ceaiu rusesc« e cam tot așa, dar înviorază, căci are în el cam același lucru ca și cafeaua.

Rozmarinul și cimbrul sunt și ele bune pentru stomah; de-aseenea levenița, al cărei miros plăcut a făcut'o să fie căutată pentru parfumatul albiturilor.

Mușețelul cu flori mici ne dă o fiertură care spală minunat părul, topind grăsimile și dă culoare frumoasă. Pui 20—30 de flori la litrul de apă.

Nalbă liniștește ațițările gîtului, stomachului, pleoapelor și a altor părți ale trupului. Ceaiul de nalbă e mai gingaș pentru spălat ochii pe supt pleoape. — Ceaiul de nalbă luat în lăuntru, lucrează și ca o curățenie.

Florile de soc sunt minunate la buboai, la păducel. Tot așa florile de crin, ținute în spirt și apoi așezate pe răni,ucid vietățile (microbii) pricinuitoare de boli.

Întrebuițarea apei de trandafir, a alifiilor cu apă de aceasta, dulcețele de foi de trandafir, sunt cunoscute și întrebuițate nu numai pentru mirosul sau gustul lor, dar și ca leacuri.

Apa de flori de portocal are și ea rost mare. Cei vechi nu cunoșteau Portocalul, care s'a adus mai tîrziu din India.

Ceaiul de viorele este o curățenie puternică. Tot pentru mațe este bun ceaiul de hemeiu.

Șofranul ațiță, dar și liniștește. E rău că nu-l mai întrebuițăm în bucătărie.

Cuișoarele, cari sunt flori uscate, culese firește în-

nainte de-a se fi deschis, puse în unele mîncări, le face mai lesne de mistuit. Italienii pun în pilaf șofran și cuișoare. Într'o vreme să întrebuițau în potriva greței pricinuită de mistuiri grele.

Șapte flori sunt bune în potriva tusei: de nalbă mare, de nalbă mică, de viorele, de mac, de patlagină; să dau la spițerii sub nume de »ceaiu pectoral« adecă pentru piept.

Tușim nu numai din pricina plămînilor, cum să crede de obicei, ci și din pricina ațîțării în urechi, la rădăcina limbei, din nas, din gtlej, din înghițitoarea aerului, din multe părți ale plămînilor, din pricina ficatului, a rinichilor. Dar liniștind o parte din creeri — bulbul — cu ceaiul sus pomnit, liniștim și tusea.

Oricum, acest ceaiu, îndulcit dacă să poate cu miere potoale tusa, pîn ce vine doftorul să vază pricina adîncă și să ia măsuri de-a o înlătură.

Albina.

0 0 0

ȘTIRI ECONOMICE.

Pentru „taxaliștii“ dela Cîmpu-lui-Neag și de pe aiurea. Românii din Cîmpu-lui-Neag (lîngă Petroșeni, în comitatul Hunedoarei), fiind urmași ai iobagilor de pe moșia familiei nemeșești Kendeffi, au, după lege, dreptul de folosință asupra unei mari întinderi de hotar, fiind datori numai a plăti o *taxă* anumită erezilor numitei familii, — pentru ce se și zic »taxaliști« (plătitori de »taxă«, de dijmă).

În anii din urmă contele Andrassy Sándor, alegîndu-și în acele părți „loc de vînătoare“, s'a pus și cu ajutorul unor avocați români (fiertatul Dr. Suciul mai ales), a început a cumpăra dela nepricepătorii Români dreptul lor străvechiu,

spunînd cã și așa pãmîntul nu e al lor, iar din folosințã pot fi scoși cu puținã treabã. Și mulți Romãni și-au vîndut, sãracii, dreptul lor care era pe veacuri, pentru o sumã de ris. Cã nu-i *pãmîntul însuș* al meu, — ce-mi pasã, dacã *folosința* lui e a mea! Cã pãmîntul nu îl mîncã nici omul, nici vitele, ci rodul de pe el!

Acum dl Vas. C. Os vadã, directorul bãnicii »Agricola« din Hunedoara, aratã în un articol frumos scris în »Romãnul«, cã ce mare greșealã fac Romãnii ce-și vînd acest drept al lor, ca și cei ce îl învațã sã l vîndã! Dl Os vadã aratã cã legea dã drept fiecãrui »taxalist« de aceștia, sã rãscumpere el pe domnul seu, nu domnul pe el. Anume cere legea, ca omul sã plãteascã domnului taxa lui de pe un an *de 20 de ori*, și atunci e și pãmîntul însuși al lui!

Intreagã purcederea de rãscumpãrare e foarte simplã, și dl Os vadã îndeamnã pe oameni a se folosi de ea, iar pe advocații nostri din țara Hașegului, sã ajute poporului nostru a ajunge deplin stãpin pe acele hotare, nu streinului a le cumpãra dela oamenii nostri!

Ceea-ce e și cu cale.

Atragem luarea aminte a celor pe care îi privește, asupra acestui lucru.

Ce a cîștig România în Cadrilater? Un scriitor economic bulgar, făcînd în foaie francezã o tînguire asupra capului de țarã pe care Bulgaria l'a pierdut față de România, spune de ce preț e acel pãmînt. Iaca ce spune:

»Bulgaria e lipsitã de cea mai bogatã provincie a sa, cu 300.000 de locuitori instruiți și propășitori. *Bulgaria perde adevãratul sãu grîinari* Agricultura (plugãria) modernã e acolo înfloritoare și roada agricolã e foarte îmbelșugatã. Orașele Dobrici și Balçic sunt douã mari centre de export de bucate; 50 la sutã din mașinile agricole (economice) în Bulgaria, revin acestui ținut, în care neștiutorii de carte alcãtuiesc un numãr neînsemnat și în care se numãrã *peste o sutã de țãrani milionari!*

»Insemnãtatea acestei pierderi se aratã și mai mult, dacã sã ține seama cã Varna și Rusciucul, cele douã

mari orașe comerciale ale Bulgariei după Sofia, pierd o bună parte din hinterlandul (hotarul dela spatele lor), ajung a fi orașe de frontiere și-și văd viitorul lor clătînindu-se...

*

Cătățimi uriașe de gaz subpămîntean să dovedește că sunt pe la Șermășel și în alte părți ale Ardealului. Guvernul a adus doi învățați pricepători din America, ca să cerceteze aceste izvoare de gaz și să-și spună părerea, ca învățați cari în America au mult de lucru cu astfel de izvoare, Aceia spun că sunt uriașe cătățimile de gaz ce să află aci. Și s'au aflat încă astfel de izvoare de gaz la Șamșod (comit. Murăș-Turda), apoi la Copșa-mică, Bazna, și lngă Mediaș. Și va fi, negreșit și pe aiurea. Gazul a început a fi întrebuițat deja ca putere minătoare. Pe toamnă va fi condus la Turda, la fabrica-chemică acum zidită, în Uioara la băile de sare și la marea fabrică de sodă, la Mediaș și Bazna pentru luminatul orașelor și pentru industrie.

Cei doi învățați americani, au venit să facă aceste cercetări și să spună la ce e bun acest gaz, pentru plată de 1000 (o mie) de coroane la zi fiecare, și coperirea tuturor cheltuelilor de drum încoace și napoi la America, pe vapoarele cele mai iuți și mai prima! Stau aci două luni de zile, căpătînd cîte 60.000 cor. unul plată pentru atîta timp.

Americani și în asta!

Piața de bucate

după Bursa din Budapesta:

Grîu	Cor.	22—23
Săcară	"	17 $\frac{1}{3}$ —18
Orz	"	16—16 $\frac{1}{2}$
Ovăș	"	17—18
Cucuruz	"	16 $\frac{1}{2}$ —17

Piața Orăștiei: Grîu 20—21—; Săcară 19—; Cucuruz 16—17— pentru cîte o maje-metrică (100 kg).

„Tipografia Nouă”, I. Moșa, Orăștie.